

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Тони Шекерджиева-Новак,
преподавател в АМТИИ „проф. Асен Диамандиев”,
професионално направление 8.3 Музикално и танцово изкуство,
за дисертационния труд на **Михаил Христов Йосифов**, докторант в свободна
форма на обучение
в НМА „Проф. Панчо Владигеров“, Вокален факултет,
Катедра: „Поп и джаз изкуство“, на тема:
**Тромпетът в джаза. Начини на интерпретиране и стилови особености.
Личности, повлияли върху развитието му.**

Кратко биографично представяне на докторанта:

Роден през 1976 година в София, Михаил Йосифов започва да свири на тромпет в Младежки духов оркестър “Ботева чета“ към община “Възраждане“, когато е на 11 години. Негови преподаватели са Павел Мадолев и Александър Лашков. Интересът към този инструмент го отвежда в СМУ “Любомир Пипков“ в класа по тромпет на Русан Атев, където е приет през 1989. Дипломира се през 1994 и още същата година е приет в Катедра „Поп и джаз изкуство“ на ДМА “проф. Панчо Владигеров“ в класа на Стойчо Раднев. Бакалавърската си степен завършва през 2000, а магистърска през 2005, в класа на проф. Ангел Македонски.

Увлечението по джаза датира от ученическите му години, когато с негови съученици сформират състав, с който участват на джаз форумите в София, Пловдив, Русе. Като студент на НМА, заедно със свои колеги създава група “Инфинити“. Впечатляващото е, че в тази група младите талантиливи участници изпълняват собствени композиции и джаз стандарти, като реализират и два албума: „Happy man blues“ и „Колкото - толкова“. Йосифов е член на симфоничния оркестър към Ансамбъла на Българската армия и работи там до неговото закриване през 1997, а от 2002 до 2009 е член на състава на Биг Бенда на БНР. Това са изключително плодотворни години за докторанта, в които като солист на оркестъра записва множество пиеси, някои от които композирани специално за него. Многобройните концертни и студийни проекти, в които участва г-н Йосифов, включват имената на забележителни музиканти, като Милчо Левиев, Христо Йоцов, Антони Дончев, Ангел Заберски, Майк Стърн, Мишел Камило, Пуджи Бел и много други. Записите с филмова и театрална музика, които осъществява, включват и негови композиции. Такава е музиката към пиесата “Характери“ на режисьора Камен Донеv, “Ноември“, с режисьор Слав Бакалов, както и на филма “План за отмъщение“.

Многобройни са наградите, с които г-н Йосифов е удостоен. Ще изброя само няколко от тях:

- „Кристална лира“ за джаз-музикант на годината на Съюза на българските музикални и танцови дейци през 2009.
- „Златно перо“ на Джаз ФМ и Класик ФМ за специален принос към българската култура, през 2010.

Йосифов е основател на „Михаил Йосифов Секстет“, с който реализира албума “Счупени прозорци“, съдържащ негови авторски пиеси, аранжimenti на джаз-стандарти и класически произведения. Създава и Биг Бенд “Брас-асоциация“ с диригент Ангел Заберски, “Бразилидж“, “Брас-асоциация Комбо“, “Сентиментал Суингърс“ и други състави, които са неизменна част от културния афиш на България.

От 2011 Йосифов е хоноруван преподавател по тромпет в катедра „Поп и джаз изкуство“ на НМА „проф. Панчо Владигеров“.

Особено впечатляващо е, че от 2014 Михаил Йосифов е част от състава на световноизвестната група „Пинк Мартини“, с която концертира в едни от най-големите зали на Европа, Америка, Азия и Австралия, залите на Берлинска, Мюнхенска и Хамбургска филхармонии, Виенска опера, операта във Франкфурт, Роял Алберт хол-Лондон, зала „Олимпия“ - Париж, операта в Сидни, „Холивуд боул“ в Лос Анжелис и др.

Съдържание на дисертационния труд

Дисертационният труд очертава ролята на тромпета в джаза и съвременната популярна музика, включваща фънк, латино, рок и всички разновидности и подстилове на поп-музиката. Фокусът е поставен върху джаз изпълнителя и знанията и уменията, които той трябва да притежава. Дисертационният труд анализира произведения от различни периоди в джаз и поп музиката, съпоставя различни изпълнители, чрез изтъкване влиянието и приноса им за развитието на стила в даден период.

В обем от 140 страници текстът е съставен от увод, 3 глави, заключение, справка за приносите, 14 приложения, библиография, публикации и доклади по темата на дисертацията и творчески изяви на докторанта. Цитираната литература съдържа осем източника на български език и 22 описания на латиница на референтни източници, някои от които достъпни в интернет, с посочени линкове.

Първа глава прави исторически обзор на появата на тромпета, първоначално като инструмент за обреди и сигнализиране по време на военни действия, а по-късно като музикален инструмент. Еволюцията на инструмента от натуралните тромпети до съвременните медни духови образци е представена стегнато и лаконично. Като коментира изявата на тромпета в класическата музика и по-късното му проявление в джаза, суинга, Би-боп, уест коуст, боса нова, куул джаз и др., Йосифов задава параметрите на появата на джаз музиката и определя посоките ѝ на развитие.

Втора глава е определена от Йосифов, като център на дисертационното изследване, със силната си практическа насоченост по отношение на техниките и изпълнението на джаз на тромпет. В началото е дефинирано понятието „джазов тромпетист“, а съдържанието на главата е фокусирано върху упражненията за дишане, методиките за изучаване на свиренето на тромпет (Жан-Баптист Арбан - 1825-1889, Херберт Кларк - 1867-1945), като специално място е отделено на метода на Кармин

Карузо. Изяснени са конкретните технически похвати, същността на импровизацията, скалите и отговарящите им тонове, търнараунд, комбинирани акорди и др.

Особен интерес предизвиква **трета глава**, засягаща традициите в музицирането на знаменити джаз тромпетисти, представени с анализите на емблематичните джаз сола, практическите наблюдения, изводи, съвети. Йосифов е подбрал в този дял на дисертацията пиеси, които да послужат като пример за стилно и издържано джаз импровизиране на тромпет. *„В израстването на всеки джаз музикант слушането на музика, нотирането и анализирането на сола е важно за изграждането на собствения му стил.“*(стр. 95 от дисертацията). Представени са Луис Армстронг (1901-1971), бащата на джаза, с емблематичния си и неповторим глас и бляскавия и експресивен звук на своя тромпет, представител на горещ-hot джаз, последван от Бикс Байдербеке и направлението куул-джаз, Хари Джеймс, Дизи Гилеспи, Клифърд Браун, Лий Морган, представител на хард-боп, Майлс Дейвис, Чет Бейкър, интересен с начина си на фразиране, Фреди Хъбард, с главозамайващите си пасажии в целия регистър.

В заключението Михаил Йосифов извежда седем опорни точки, които според него са изключително важни при изграждането на един тромпетист като джазов музикант. От тях особено впечатление прави първата - *Познаване на инструмента до ниво, при което да може с лекота да се изпълняват виртуозни класически пиеси, съдържащи в себе си трудности, развиващи всички техники и похвати, и седмата - Смелост да се експериментира и да се представят свои нови идеи.*

Цели и задачи на дисертацията

С този труд докторантът цели да установи кои са компонентите, определящи един тромпетист като джазов, да ги анализира и да сподели идеи на базата на личния си опит. За реализиране на посочената цел Михаил Йосифов си поставя следните **задачи**:

1. Да артикулира и изведе съвременното значение на определението джаз-тромпетист;
2. Да изследват и анализират детайлно най-съществените качествени и експресивни характеристики при джаз звученето на тромпет, максимално съблюдаващи традициите и органично вписващи се в съвременната интонационна среда и културна позиция.

Предмет на изследване е тромпетът в джаза.

Основна цел на настоящия дисертационен труд е да *„обясни и систематизира необходимия набор от знания и умения, които трябва да притежава тромпетист, решил да се посвети на джаз, поп, фънк, латино и други подобни жанрове, на ниво професионалист.“*(стр 9)

Обект на изследването са *„интерпретацията и стиловите особености, повлияли върху оформянето и генезиса на джаза и изкуството на джаз тромпетиста.“* (7 стр.)

Методи на изследване

При този труд е използван емпиричен, аналитичен и сравнителен метод на изследване.

Направени са **три публикации**:

1. Йосифов, М. „**Някои специфични похвати в джаза при обучението по джаз тромпет**“ - Докторантски четения. София, НМА, 2017 г., ISSN 2367 - 4873
2. Йосифов, М. „**Джаз импровизация. Необходими умения за усвояването ѝ.**“ - Докторантски четения. София, НМА, 2020 г. – (под печат) ISSN 2367 - 4873
3. Йосифов, М. „**Емблематични Джаз Тромпетисти и Техните Импровизации**“, София, 2020. Музикален Логос, електронно списание ISSN 2534 – 8973 <http://galerianadumite.bg/>

Изнесени са **2 доклада** по темата:

1. Йосифов, М. „**Някои специфични похвати в джаза при обучението по джаз тромпет**“ - Докторантски четения. София, НМА, 2017 г.
2. Йосифов, М. „**Джаз импровизация. Необходими умения за усвояването ѝ.**“ - Докторантски четения. София, НМА, 2020 г.

Приноси на дисертационния труд

Приемам изведените от докторанта приноси на труда, а именно:

- За първи път в Българската научна литература тромпетът в джаза и изкуството на джаз-тромпетиста е поставено в изследователски контекст.
- Това е първият дисертационен труд в България, който позиционира специфичния характер на интерпретацията, определяща и изявяваща майсторството на джазовия тромпетист.
- За първи път в България са дадени указания и методологически принципи за оформянето и развитието на даден тромпетист в сферата на джаза.
- Направен е сравнителен анализ между изпълненията на тромпет в класическата музика и джаза. Изведени са общите принципи, строгата специфика и уникалността при интерпретацията в двата стила.
- Теоретичните разработки и личните творчески открития на дисертанта, по отношение на техниките и изпълнителството на джаз тромпет, са в пряка практическа приложимост и могат да послужат, като отправна точка и качествена основа при интерпретационните търсения на джаз тромпетистите.
- Анализирани са и изведени ползите от владенето на стилистиката и лексиката на джазовото изкуство за тромпетиста.
- Изследван е ефектът върху техническото и изпълнителско майсторство на различните методики за тромпет и тяхното практическо приложение.
- Споделен е личен опит на автора, в теоретичен и практически план, подплатен с огромен брой концерти, записи и други музикални прояви, реализирани на престижни Български и световни сцени.

Авторефератът подготвен и представен от дисертанта, коректно предава съдържанието и характера на докторската дисертация и отговаря на труда.

В подкрепа на казаното до тук давам следното заключение:

Според ЗРАСРБ докторантът отговаря на националните наукометрични изисквания за придобиване на образователната и научна степен „доктор“. Дисертационният труд притежава научни и приложни качества. Съгласна съм с изведените от докторанта приноси, с посочените публикации, които считам за достатъчни. Всичко това ми дава основание да предложа на уважаемото научното жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление 8.3 Музикално и танцово изкуство на докторант **Михаил Христов Йосифов**.

16.02.2021

проф. д-р Тони Шекерджиева-Новак